

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Commissie Onderwijs
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Utrecht, 17 mei 2023

Onderwerp: Notaoverleg Curriculum funderend onderwijs en masterplan basisvaardigheden

Geachte leden van de vaste commissie Onderwijs,

Op maandag 22 mei spreekt u over de voortgang van het Masterplan basisvaardigheden en de herziening van het curriculum in het funderend onderwijs; belangrijke ontwikkelingen die in de optiek van de VO-raad onmiskenbaar met elkaar verbonden zijn.

Voortvarende aanpak curriculumherziening

De VO-raad onderschrijft de ambitie van het kabinet om de basisvaardigheden te versterken en erkent dat besturen en scholen hier een forse opdracht hebben. Naast alle inspanningen van scholen zelf maken we als sector - met initiatieven als de Kennistafel Effectief Leesonderwijs en het inrichten van leernetwerken rondom basisvaardigheden - ook gezamenlijk werk van deze opdracht. Er is echter veel meer nodig om een duurzaam fundament te leggen.

Voor de VO-raad ligt daarbij de allerhoogste prioriteit op dit moment bij de herziening van het curriculum. Om duurzaam de basisvaardigheden te versterken hebben scholen op de eerste plaats behoefte aan actuele en duidelijke kerndoelen en examenprogramma's, en examens die representatief zijn voor de kennis en vaardigheden die het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt vragen, zodat helder is wat leerlingen moeten kennen, kunnen en ervaren. We ondersteunen dan ook de voortvarende aanpak die de minister daarin kiest.

Het werken aan de basisvaardigheden is een collectieve verantwoordelijkheid van alle professionals in de school, iedereen in en om de school moet dat in het vizier hebben. Het onderwijs heeft daarbij behoefte aan een eenduidige, duidelijke meetlat waarbij helder is waar leerlingen staan in hun ontwikkeling. Een apart referentiekader taal en rekenen naast kerndoelen en examenprogramma's geeft in de praktijk onvoldoende houvast en zorgt in de scholen voor onduidelijkheid wat er precies van elke onderwijsprofessional wordt gevraagd op het gebied van basisvaardigheden.

- Wij pleiten daarom voor het integreren en verankeren van het referentiekader taal en rekenen in de kerndoelen en examenprogramma's, zodat elke onderwijsprofessional weet wat er te doen staat. Het geplande periodieke onderhoud van het curriculum waarborgt dan ook de actualisatie van deze kerndoelen en examenprogramma's, inclusief de basisvaardigheden.

Ambitie versus haalbaarheid

De minister heeft uiterst ambitieuze beleidsdoelen gesteld op stelselniveau voor de korte en middellange termijn. We steunen dat hoge ambitieniveau maar betwijfelen wel de verbeteringsmogelijkheden binnen het tijdsbestek van een jaar. Het versterken van de basisvaardigheden vergt een duurzame, langjarige aanpak, zoals ook de Onderwijsraad heeft aangegeven. Goede monitoring en tussentijdse evaluatie van deze beleidsdoelen dragen bij aan een goed en realistisch beeld op stelselniveau.

De VO-raad deelt de opvatting van de minister dat dat de streefdoelen op stelselniveau niet bedoeld zijn als doelen voor individuele scholen en dat scholen zelf aan zet zijn om te bepalen wat realistische doelen zijn in hun situatie.

Wij hebben, gezien de groeiende taalachterstanden waarmee leerlingen het onderwijs binnenkomen, zorgen over de haalbaarheid van 2F voor met name basis- en kaderleerlingen in het vmbo. Hoe terecht de ambitie ook is, het is evident dat er een groot gat zit tussen het vastgestelde streefniveau aan het eind van het gehele vmbo (2F) en de huidige resultaten op stelselniveau zoals de Staat van het Onderwijs 2023 ook laat zien. Van scholen en leraren kan redelijkerwijs alleen verwacht worden dat vmbo-leerlingen deze streefniveaus halen wanneer er meer tijd is.

- Wij pleiten er dan ook voor om de vmbo-leerlingen meer tijd te geven in het voortgezet onderwijs. We pleiten - samen met de Stichting Platforms Vmbo – voor het inrichten van een vijfjarig vmbo met een goede balans tussen algemeen vormende en beroeps- en praktijkgerichte vakken; beroeps- en praktijkgerichte vakken dragen bij aan de motivatie van jongeren én leveren een belangrijke bijdrage aan de toepassing en daarmee ontwikkeling van basisvaardigheden van leerlingen.

Einde aan subsidieconfetti

De verdeling van de subsidiemiddelen uit het Masterplan Basisvaardigheden verdient helaas niet de schoonheidsprijs. Heel veel scholen hebben de subsidie aangevraagd en wilden met de extra middelen verder aan de slag, in de school zelf maar ook samen met andere scholen, bijvoorbeeld in de vorm van het – bovenschools - aanbieden van professionaliseringsprogramma's voor docenten. Slechts een deel van de scholen heeft de subsidie gekregen en de middelen moesten ook exclusief aan de betreffende school worden besteed. Dit heeft de financiële ongelijkheid tussen scholen en ook binnen stichtingen versterkt. De VO-raad vindt het jammer dat er pas in 2026 sprake is van structurele financiering, omdat er op elke school nu al 'werk aan de winkel is' en scholen moeilijk beleid kunnen maken op basis van incidentele middelen. Ook vinden we het belangrijk dat scholen en besturen nu al gezamenlijk kunnen besluiten over het effectief inzetten van de subsidiemiddelen op de plekken waar deze het hardst nodig zijn.

Oproep

De VO-raad pleit kortom voor:

- voortvarende – integrale - aanpak van de curriculumherziening waarin het referentiekader taal en rekenen verankerd is;
- structurele financiering op alle scholen voor versterking van de basisvaardigheden zodat elke school hier werk van kan maken;
- het verlengen van de opleidingsduur van het vmbo tot vijf jaar, om alle leerlingen in het voortgezet onderwijs een faire kans te geven om zich de basisvaardigheden eigen te maken en een brede basis te leggen voor hun toekomst.

Met vriendelijke groet,

Henk Hagoort, voorzitter